

DRUŠTVO POVJESNIČARA UMJETNOSTI HRVATSKE
CROATIAN SOCIETY OF ART HISTORIANS

Ministarstvo kulture
Runjaninova 2, Zagreb

Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja
Ulica Republike Austrije 20, Zagreb

Ministarstvo pravosuđa
Ulica grada Vukovara 49

Zaključci simpozija

Problem spomenika: spomenik danas

Galerija Antuna Augustinčića, Klanjec, 23. – 25. listopada, 2013.

Zagreb, 22. travnja 2014.

ur. br. 61/2014

Simpozij *Problem spomenika: spomenik danas* organiziran je kako bi osvijetlio problematiku s kojom se kao društvo susrećemo po pitanjima javne skulpture i spomeničkog obilježavanja te skrbi o njima.

Stajališta iznesena na simpoziju sistematizirali smo i formulirali kao pledoaje za rješenje akutnog problema nepostojanja adekvatnoga zakonskoga okvira kojim bi se regulirale procedure podizanja javnih spomenika / javne skulpture, obveze i zadaci sudionika tih procedura, kao i uloga tijela državne, regionalne i lokalne uprave u njihovom očuvanju i javnome korištenju.

Konstatirano je da su javni spomenici, uz svoje likovne kvalitete, nositelji i kolektivnog sjećanja na ljude i događaje bitne za identitet mjesta, regije ili nacije, a mogu biti i značajan čimbenik turističke ponude. Stoga državna administracija treba prepoznati važnost zakonske regulacije upravljanja tim segmentom nacionalne kulturne baštine, te osigurati pravne instrumente koji će omogućiti da se postojeći spomenici zaštite, a oni što ćemo ih tek podići oplemene i estetski obogate javni prostor. Pod terminom zakonske regulative podrazumijevamo nužnost izrade cjelovitog

pravnog okvira za donošenje stručno kompetentnih odluka o postavljanju javnih spomenika i javne skulpture, kao i pravila kojima se takve odluke izuzimaju od svake mogućnosti utjecaja partikularnih interesa. Rezultat brojnih suvremenih primjera nametanja takvih interesa jest degradacija osoba i događaja kojima se spomenik podiže, obezvjeđivanje razloga zbog kojih lokalna zajednica želi sačuvati sjećanje na te osobe i događaje, degradacija urbanističkih, ambijentalnih i krajobraznih vrijednosti javnoga prostora, kao i odljev značajnih financijskih sredstava, uzrokovan netransparentnim načinima njihova trošenja. S obzirom na problematičnost odnosa prema spomenicima ranijih povijesnih razdoblja, kao i na anarhiju koja obilježava podizanje suvremenih spomenika, krajnji je trenutak da se pitanje spomeničkog obilježavanja i skrbi o njima izuzme iz neadekvatne regulative gradskih komunalnih pravilnika koja ih izjednačava s gospodarenjem otpadom i odlukama o postavljanju reklama.

Što se tiče postojećih spomenika, nužno je definirati kriterije pri utvrđivanju njihove važnosti (na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini), osobito onih nastalih u razdoblju socijalizma, kao i spomenika posvećenih žrtvama Domovinskog rata, te shodno tomu, unutar pravilnika, zakonskih i podzakonskih akata regulirati obaveze održavanja, restauracije i revitalizacije spomenika. Oko podizanja novih spomenika trebalo bi postići suglasje predstavnika različitih struka involviranih u proces odlučivanja te osigurati zakonski okvir za sudjelovanje zainteresirane javnosti / lokalne zajednice. Također, trebalo bi nastojati nadići okvire tradicionalnog promišljanja spomenika kao (umjetničkog) objekta u formi skulpture, reljefa ili arhitektonskog sklopa čija je temeljna uloga medijacija fiksiranih vrijednosnih sudova o povijesnim ličnostima, idejama i događajima. Ideja spomenika trebala bi biti interpretirana metodama i medijima suvremene umjetničke produkcije, što bi trebalo omogućiti i poticati raspisom natječaja.

U skladu s navedenim, nužno je kompetentno donijeti zakon o spomenicima (konzultirajući predstavnike odgovarajućih struka) koji će jasno definirati:

- uvjete i proceduru raspisivanja natječaja
- zakonske subjekte koji imaju pravo podnošenja zahtjeva za postavljanje spomenika
- opseg i strukturu dokumentacije potrebne za podnošenje zahtjeva za podizanje spomenika
- nadležnosti stručnih tijela (na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini) koja razmatraju zahtjeve i donose odluku o odgovarajućem spomeničkom rješenju
- zakonski okvir za transparentno financiranje podizanja spomenika, kao i svih radnji koje mu prethode (raspisivanje i provođenje natječaja, sazivanje i rad stručnih tijela)
- skrbnike te opseg i uvjete skrbništva nad spomenikom,
- procedure uklanjanja i premještanja spomenika na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini

Kod raspisivanja javnih natječaja, posebnu pozornost treba obratiti:

- određivanju specifičnih uvjeta i procedura što ih je pritom potrebno poštovati

- pravilniku kojim se određuje struktura ocjenjivačkog suda (s naglaskom na nužnost učešća relevantnog broja stručnjaka iz područja povijesti umjetnosti, urbanizma, arhitekture, primijenjene umjetnosti i ostalih humanističkih/društvenih/tehničkih disciplina);
- donošenju zakonskog ili podzakonskog akta kojim se osigurava javna prezentacija natječaja i njegovih rezultata te pravodobna javna rasprava;
- zakonskim instrumentima koji autoru i stručnom povjerenstvu osiguravaju nadzor nad izvođačem radova u svim fazama izgradnje spomenika u svrhu dosljedne realizacije autorskog koncepta;
- definiranju mehanizama transparentnog trošenja sredstava tijekom svih izvedbenih faza projekta.

Prema volji sudionika Simpozija, ovako sistematizirani i formulirani Zaključci upućuju se na mjerodavne adrese:

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja Republike Hrvatske
Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske

Članovi organizacijskog odbora:

dr. sc. Frano Dulibić

Sanja Horvatinčić

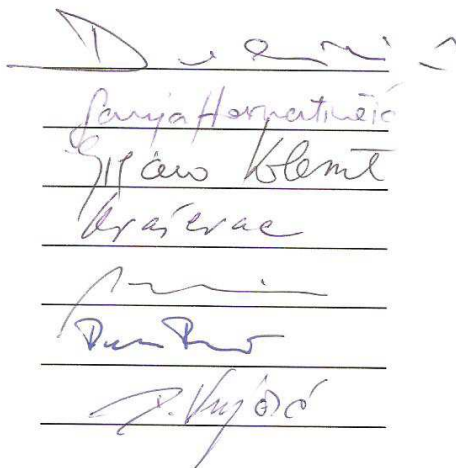
dr. sc. Ljiljana Kolečnik

dr. sc. Irena Kraševac

Božidar Pejković

dr. sc. Dalibor Prančević

mr. sc. Davorin Vujčić

Handwritten signatures of the members of the organizational committee, corresponding to the names listed on the left. The signatures are written in blue ink on horizontal lines.